

УДК 687.016

ОСОБЛИВОСТІ МОДЕЛЮВАННЯ АДАПТИВНОГО ДИТЯЧОГО ОДЯГУ

¹СМИКАЛО Катерина, ²ЗАКОПА Оксана, ³НАЗАРЧУК Людмила
¹ПФ «TELLUS», Одеса, Україна

²Херсонський національний технічний університет, Херсон, Україна

³Луцький національний технічний університет, Луцьк, Україна
smykalo.kateryna@kntu.net.ua

Дитячий адаптивний одяг покликаний вирішувати ряд фізіологічних, психологічних і соціальних задач, тому його проектування вимагає особливої компетенції конструктора-модельєра. Зокрема, для дизайну адаптивного дитячого одягу необхідно враховувати особливості руху, диспропорційність фігури, моторику, зручність одягання тощо. Також необхідно використовувати текстильні матеріали та фурнітуру з певними поверхневими властивостями, адже якість поверхні одягу відіграє особливу роль для дітей з різними порушеннями психофізичного розвитку. Для серійного виробництва дитячого адаптивного одягу необхідно враховувати особливості виростання дітей, так як зміна антропологічних розмірів не відповідає системі розмірних ознак за віковими групами. Зважаючи на світову тенденцію підвищення попиту на дитячу інклюзивну моду, постає необхідність проаналізувати особливості дизайну адаптивного одягу з метою розробки рекомендацій і подальшого їх впровадження у масове виробництво.

Ключові слова: інклюзивна мода, дитячий одяг, швейні виробни, поверхневі властивості, трансформація.

ВСТУП

Адаптивний одяг використовується людьми з обмеженими фізичними можливостями, людьми похилого віку і немічними людьми, які можуть відчувати труднощі в одяганні через нездатність маніпулювати застібками, або через відсутність повного обсягу рухів, необхідних для самоодягання. Кількість споживачів адаптивного одягу у світі поступово зростає, що обумовило виникнення інклюзивної моди [1]. Швейні виробни проектуються таким чином, щоб створити не тільки комфортне споживання одягу, але й дозволити людині з фізичними обмеженнями насолоджуватися життям (рис. 1).

Окрема увага приділяється дитячій інклюзивній моді, яка має ряд особливостей. Так, діти з різними психофізичними порушеннями розвитку проявляють до одягу негативне ставлення, намагаються зняти його з себе, якщо одяг їм незручний, відсутнє відчуття задоволення своїм зовнішнім виглядом тощо. На відміну від літніх людей або інвалідів, діти з порушеннями психофізичного розвитку можуть мати різну форму мобільності: гіперактивність, нерухомість,

переважання певних видів рухів [2], які у свою чергу обумовлюють нетипову зміну антропологічних ознак під час виростання [3]. Зважаючи на такі особливості дизайну адаптивного дитячого одягу і відсутність системи типорозмірів, швейним виробництвам складно задовольнити сегмент цільової групи споживачів і налагодити серійний випуск продукції. Для батьків особливих дітей стає справжнім викликом наповнити гардероб принаймні базовими речами, не говорячи про необхідність зміни гардеробу у зв'язку з виростанням. Щоденне одягання віднімає фізичні і емоційні сили дітей з особливими потребами, які доцільно було б направити на їх реабілітацію.

Рис. 1. Інклюзивність модної індустрії

ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ

Діти з особливими потребами мають таку саму необхідність в одязі, як і інші діти, однак через особливості психофізичного розвитку їхній одяг має ряд особливостей. Тому для серійного виготовлення адаптивного дитячого одягу необхідно проаналізувати ці особливості та розробити рекомендації, які можуть бути впроваджені у масове виробництво.

РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ ТА ЇХ ОБГОВОРЕННЯ

Дитячий адаптивний одяг покликаний вирішувати ряд фізіологічних і психологічних задач, а також, на відміну від дорослої інклюзивної моди, повинен сприяти соціальній адаптації дітей [4]. Досвід роботи ПФ «TELLUS» [5] у сфері забезпечення засобами індивідуальної реабілітації показує, що дітям особливо важлива ергономіка, естетика і туше виробів, тому дані властивості гіпотетично мають значення і для проєктування одягу. Виробництво адаптивного одягу не підлягає ліцензуванню, однак сімейство нормативних документів МКЗ, розроблених ВОЗ [6], дає змогу розробити концепцію конструктивних змін, що дозволять споживачу самостійно себе одягати і роздягати, сприятимуть вільному пересуванню за будь-якого рівня мобільності.

Для спрощення процедури одягання і самообслуговування найперше необхідно вносити зміни у конструкцію застібок. Так, дизайн одягу має сталі правила розміщення застібок, однак певні з них складають труднощі під час одягання, зокрема розташовані на спині, двосторонні застібки-блискавки, шнурування. Також незручні у самообслуговуванні ряди дрібних гудзиків, кнопок і гачків. Для інклюзивного одягу доцільно використовувати текстильні застібки («ліпучки»), магніти, спеціальні магнітні блискавки

Розміщувати деталі застібки необхідно з середнім інтервалом, щоб отримати раціональну кількість елементів. Розташовувати застібки необхідно спереду, або вдовж плечових швів і вирізу горловини. Розміщення застібки збоку виробу доцільно для поясних виробів та нижньої білизни [7]. Одяг, що застібується на запах, доцільно виготовляти для дітей віком до 3 років, так як його зручніше одягати батькам. У більш дорослому віці правильно скласти частини одягу і самостійно зав'язати пояс є складним завданням при обмеженій моториці, тому і для дітей, і для дорослих з обмеженими можливостями такий одяг матиме низький попит.

Порушення у фізичному або психічному розвитку впливають на ступінь і характер рухливості, тому дизайн адаптивного дитячого одягу повинен забезпечувати комфорт і свободу пересування. У міжнародній класифікації функціонування, обмеження життєдіяльності і здоров'я [6] відведений цілий розділ видам мобільності, відтак швейним виробництвам доцільно проаналізувати види рухливості та розробити відповідні конструкції одягу. Враховуючи також, що вид рухливості впливає на формування м'язового скелету дітей, доцільно внести у конструкцію одягу додаткові вузли трансформації та скорегувати градацію лекал за розмірними ознаками. Також для проєктування ергономічної конструкції одягу модельерам доцільно залучати батьків дітей з особливими потребами, так як для певних вікових груп (видів порушення психофізичного розвитку) необхідно враховувати аспекти батьківського догляду.

Практика залучення батьків дітей з особливими потребами до процесу проєктування адаптивного дитячого одягу є досить розповсюдженою [8]. Дизайнери аналізують процеси доглядання і терапії та вносять зміни у конструкцію виробів. Так, більшість батьків звертають увагу на необхідність зручних застібок по горловині, подовження висоти сидіння поясних виробів, розміщення додаткових застібок для протезів тощо [7]. Особливу увагу приділяють батьки накладним елементам конструкції одягу: клапанам карманів, хлястикам, манжетам тощо. При певних видах захворювання ці елементи можуть слугувати тригерами агресії [7]. У той же час батьки відмічають, що наявність елементів одягу або аплікацій з фактурних матеріалів (хутро, велюр, махра, ворсований текстиль) навпаки зменшують нервовість: під час збудження діти схильні активно жестикулювати, ховати руки у кишені, торкатися себе на рівні плечей, і приємне відчуття дотику часто їх заспокоює.

Туше одягу має особливе значення для споживачів, тому даній властивості необхідно приділяти особливу увагу і у контексті інклюзивної моди. Сприяння особливими дітьми оточуючого середовища через тактильний контакт з різними поверхнями дозволяє сформувати стійкі асоціації, які у подальшому використовуються як один із механізмів реабілітації [8]. Дослідження у галузі пропедевтичної педіатрії показують, що тактильні діти краще соціалізуються, мають розвинений емоційний інтелект і добре справляються зі стресами [9]. Враховуючи значення поверхні текстилю для психічного здоров'я, доцільно приділити особливу увагу поверхневим властивостям текстильних матеріалів. При чому, якість поверхні важлива для зовнішньої і внутрішньої сторони одягу.

ВИСНОВКИ

Дизайн адаптивного одягу дітей з порушеннями психофізичного розвитку відіграє важливу роль для реабілітації, тому інклюзивна мода у певних аспектах повинна узгоджуватися із нормативними документами, затвердженими ВОЗ. Зміни у конструкції дитячого одягу повинні спростити процеси самоодягання і самообслуговування, щоб вивільнити час і сили на реабілітацію. Поверхня текстилю спроможна корегувати психічні порушення, тому швейним виробництвам доцільно приділити особливу увагу поверхневим властивостям текстильних матеріалів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Пасічна М. О. Інклюзивний дизайн у легкій промисловості. *Наукові розробки молоді на сучасному етапі*. КНУТД, 2019.
2. Штриголь Д. В. Особливості психомоторики дітей з психічним недорозвиненням. *Український вісник психоневрології*. 2017. № 25 (1). С. 163–163.
3. Похмурська С. Порівняльна характеристика антропометричних показників здорових дітей і дітей з вадами постави 5–6 річного віку. 2004.
4. Лебедева С. О. Соціально-психологічна адаптація дітей з особливими освітніми потребами в інклюзивному просторі школи. *Освіта осіб з особливими потребами: шляхи розбудови*. 2013. № 4 (2). С. 218–228.
5. Центр протезно-ортопедической помощи «Теллус»: веб-сайт. URL: <https://tellus.od.ua/> (дата звернення: 05.02.2021).
6. World Health Organization. International Classification of Functioning, Disability, and Health: Children & Youth Version: ICF-CY. *World Health Organization*, 2007.
7. Indiano C. Adaptive Fashion: A Design Methodology for People with Disabilities: дис. University of Cincinnati, 2019.
8. Cârpuș E., Dorogan A. ADAPTIVE TEXTILES-BASIC ELEMENT OF DAILY LIFE. *International Conference on Advanced Materials and Systems (ICAMS)*. The National Research & Development Institute for Textiles and Leather-INCOTEX, 2016. С. 39–44.

SMYKALO K., ZAKORA O., NAZARCHUK L. PECULIARITIES OF MODELING ADAPTIVE CHILDREN'S CLOTHES

Children's adaptive clothing solves a number of physiological, psychological and social problems, so its design is a difficult engineering task. In particular, for the design of adaptive children's clothing it is necessary to take into account the peculiarities of movement, disproportion of the figure, motility, comfort of dressing etc. It is also necessary to use textile materials and accessories with certain surface properties, because the quality of the surface of clothing plays an important role for children with various psychophysical disorders. For serial production of children's adaptive clothing it is necessary to take into account the peculiarities of children's growth, as the change in anthropological size does not correspond to the system of dimensional features by age groups. Given the global trend of increasing demand for children's inclusive fashion, there is a need to analyze the design of adaptive clothing in order to develop recommendations and their further implementation in mass production.

Key words: inclusive fashion, children's clothing, garments, surface properties, transformation.